

(www.strategy.bg)

Проект на Наредба за реда за условията и реда за прилагане на интервенцията „Насърчаване на практики за консервационни обработки за устойчиво управление на почвите“, включена в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода...

[линк към консултацията](#)

Информация

Откриване / Приключване: 02.09.2025 г. - 02.10.2025 г. Неактивна

Номер на консултация: #11511-K

Област на политика: Архив - Земеделие и селски райони

Тип консултация: Акт на министър

Вносител: Министерство на земеделието и храните

Тип носител: Национално

Проект на Наредба за реда за условията и реда за прилагане на интервенцията „Насърчаване на практики за консервационни обработки за устойчиво управление на почвите“, включена в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г.

С проекта се цели създаването на национална правна рамка за предоставяне на компенсаторни плащания на земеделски стопани във връзка с изпълнението на доброволно поетите задължения и изисквания по управление на интервенцията, както и гарантиране защитата на финансовите интереси на Съюза чрез създаване на национални правила за управление на средствата по интервенцията и система за контрол, налагане на ефективни и пропорционални намаления и законосъобразни откази от плащания.

Отговорна структура:

дирекция „Развитие на селските райони“,

Министерство на земеделието и храните

Електронен адрес:

rdd@mzh.government.bg

Отговорна институция

Отговорна институция

Министерство на земеделието и храните

Адрес: София, София 1000, бул. Христо Ботев 55

Електронна поща: mail@mzh.government.bg

Полезни връзки

Официална интернет страница на Министерството на земеделието и храните -
<https://www.mzh.government.bg/bg/>

Документи

Пакет основни документи:

[Проект на Наредба - вер. 1.0 | 02.09.2025](#)

[Проект на доклад \(мотиви\) - вер. 1.0 | 02.09.2025](#)

[Справка за отразяване на предложенията и становищата - вер. 1.0 | 22.10.2025](#)

Консултационен документ:

Справка становища:

Коментари

Проект-Наредба

НАРЕДБА

за условията и реда за прилагане на интервенцията

„Насърчаване на практики за консервационно земеделие за устойчиво управление на почвите“

На основание чл. 9, ал. 13 от Закона за подпомагане на земеделските производители и в изпълнение на Регламент (ЕС) 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета, се приема настоящата Наредба.

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. С настоящата наредба се уреждат условията и редът за прилагане на интервенцията „Насърчаване на практики за консервационно земеделие за устойчиво управление на почвите“.

Чл. 2. (1) Интервенцията цели подпомагане на земеделски стопани за прилагане на системи за консервационно земеделие, които включват:

1. минимално механично смущаване на почвата;
2. поддържане на постоянно покритие с растителни остатъци или покривни култури;
3. диверсифициран сеитбооборот.

Чл. 2. (2) Интервенцията е в съответствие с целите на Общата селскостопанска политика на Европейския съюз, Зелената сделка, Стратегията за почвите и националните приоритети за устойчиво управление на земеделските ресурси.

Глава втора

ДЕФИНИЦИИ

Чл. 3. По смисъла на тази наредба:

4. 1. „Минимална обработка“ е система, при която механичното смущаване засяга $\leq 25\%$ от площта, като след сеитба се осигурява $\geq 30\%$ растителна покривка.
5. 2. „Директна сеитба“ е сеитба без предварителна слята обработка, при която обработената площ е до 5%, а след сеитба се осигурява $\geq 30\%$ покривка.
6. 3. „Стрип-тил“ е обработка в лентата на реда (20–25% от площта), при която в междуредията се запазва $\geq 30\%$ покривка от растителни остатъци.
7. 4. „Слята обработка“ е обработка, която засяга 100% от площта, независимо от дълбочината и използвания инвентар.
8. 5. „Вертикални обработки“ са обработки със стърнищни култиватори, чизели, агресивни продълбочители и дискови брани, които водят до интензивно разбъркване и разрушаване на почвената структура.

Глава трета

УСЛОВИЯ ЗА ДОПУСТИМОСТ

Чл. 4. Допустими за подпомагане са земеделски стопани, които:

9. 1. прилагат практики на консервационно земеделие върху заявените площи;
10. 2. осигуряват $\leq 25\%$ обработена площ и $\geq 30\%$ покривка с растителни остатъци след сеитба;
11. 3. прилагат сеитбооборот с минимум 3 култури за 4 години, включително покривни култури, когато агрономически е възможно;
12. 4. водят документация и доказателства за прилаганите практики.

Чл. 5. Недопустими за подпомагане са практики, включващи:

13. 1. сляти обработки;
14. 2. вертикални обработки;
15. 3. рутинно плитко дисковане или култивиране преди сеитба на есенници;

Чл. 6. (1) Изключения се допускат само при доказана необходимост, като:

16. 1. масово заплевеляване или нападение от неприятели;
17. 2. уплътняване или намазняване на почвата;
18. 3. коловози от тежка техника.

Чл. 6. (2) Изключенията се прилагат еднократно в рамките на стопанската година, за не повече от 20% от площта, със задължително документиране и подаване на доказателства в системата на ДФЗ.

Глава четвърта

КОНТРОЛ И ПРОВЕРИМОСТ

Чл. 7. Контролът върху прилагането на интервенцията включва:

19. 1. фотодневник преди и след обработка/сеитба;
20. 2. измерване на покривката чрез утвърдени методики (линеен трансект, фото-грид);
21. 3. GPS-тракове за изчисляване на обработената площ;
22. 4. проверка на сеитбооборота по парцели.

Глава пета

ФИНАНСОВИ УСЛОВИЯ

Чл. 8. Подпомагането се изплаща на хектар допустима площ, като размерът на помощта се определя ежегодно със заповед на министъра на земеделието, в съответствие с наличния бюджет и правилата на ЕС.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Настоящата наредба влиза в сила от деня на обнародването ѝ в Държавен вестник.

§2. Изпълнението на наредбата се възлага на министъра на земеделието.

Автор: Александър Китев (02.10.2025 21:55)

Становище от АБНТ 2/2

4. Злоупотреба с термина „минимални обработки“

В българската практика често се смята, че „минимална обработка“ означава плитка (5–10 см) обработка. Това е подвеждащо – в международен план критерия е процентът площ, която е обработена, а не дълбочината.

Следователно:

- плитките дискования или култивирания засягат 100% от площта и не са консервационна практика;

- те разрушават покритието с растителни остатъци, смесват органиката в почвата и

създават условия за ерозия.

5. Вертикални обработки

Тези обработки често се представят като „по-щадящи“ от оранта. Реалността е различна:

- те агресивно разбъркват почвата и на практика тя „ври“ при минаване на машината;
- нарушават структурата на почвата на голяма дълбочина и минерализират органичното вещество още по-интензивно от плуга;
- водят до ускорена деградация и загуба на почвен въглерод.

Изключение може да се допусне само при:

- силно заплевеляване или нашествие на неприятели;
- коловози от техника (пръскачки, торачки).

Тогава се разрешава еднократна плитка обработка, при ясна обосновка и доказана необходимост.

6. Научни доказателства

Международните и българските изследвания потвърждават:

- Six et al. (2000), Lal (2008): директната сеитба стабилизира органичното вещество и намалява ерозията;
- West & Post (2002): улавяне на въглерод в почвата е по-високо при но-тил и стрип-тил;
- Haddaway (2017), Frontiers (2023): интензивното смущаване намалява SOC;
- Български опит: над 10 години фермери от АБНТ доказват на практика, че тези принципи работят на над 1 млн. дка.

7. Международни стандарти и прагове

FAO/ECAF/USDA: $\geq 30\%$ покривка след сеитба, $\leq 25\%$ обработена площ.

ЕС политики: Зелена сделка, стратегия за почвите, намаляване на пестициди и

торове.

България трябва да се придържа към тези прагове, за да не се отклонява от международния консенсус.

8. Конкретни предложения за промени

1. Премахване на термина „минимални обработки“.
2. Въвеждане на ясни прагове: $\leq 25\%$ площ, $\geq 30\%$ покривка.
3. Изрично изключване на вертикалните и слятите обработки.
4. Позволяване на стрип-тил само за пролетници и рапица.
5. Ясен критерий за сеитбооборот – минимум 3 култури за 4 години.

9. Заключение

Консервационното земеделие е доказано решение за спиране на ерозията, за повишаване на влагозадържането и за стабилизиране на доходите на фермерите. Половинчатите мерки и смесването на понятия водят до грешки и загуби.

10. Икономически, екологични и социални аргументи

Министерството използва данни от НСИ, САРА и МОСВ основно за финансова обосновка на нуждата от интервенция. Ние не оспорваме тази обосновка, а посочваме, че реалният проблем е в критериите.

- Икономически: фермерите не трябва да търпят загуби – неправилните обработки водят до по-големи щети от размера на субсидията.

- Екологични: почвата е национален ресурс, който трябва да се съхранява за бъдещите поколения.

- Социални: подпомагането трябва да е справедливо, без дискриминация по природни дадености или големина на стопанството.

11. Заключение и призив за диалог

АБНТ излиза със становище не само от името на своите членове, но и в интерес на всички фермери в България. Нашата цел е:

- фермерите да започват правилно, без да повтарят грешките от миналото;
- да не губят доходи в прехода към консервационни практики;
- да работят устойчиво, в синхрон с природата.

12. Точкова система (ранкинг)

Категорично сме против критерии, които не зависят от фермера (география, ландшафт, наличие на дървета). Това е дискриминационно.

Предлагаме точкуването да се базира на реални действия и ефекти, например:

- $\geq 30\%$ покривка – +X точки;
- Сеитбооборот с ≥ 3 култури – +X точки;
- Въвеждане на покривни култури – +X точки;
- Директна сеитба/стрип-тил – +X точки;
- Документирана липса на вертикални обработки – +X точки.

Приложение: Международни научни доказателства и добри практики

Списък от FAO, USDA, ECAF, научни публикации и български опит – включени за обосновка на становището.

С уважение,

Асоциация на българските но-тилъри (АБНТ)

Автор: Александър Китев (02.10.2025 21:54)

Становище от АБНТ 1/2

Становище на Асоциацията на българските но-тилъри (АБНТ)

по проекта на Наредба за интервенцията „Насърчаване на практики за консервационно земеделие за устойчиво управление на почвите“

1. Увод и легитимация

Асоциацията на българските но-тилъри (АБНТ) представлява земеделски стопани, които вече повече от десет години прилагат консервационни практики върху над 1 милион декара в България. Нашата позиция се базира на:

- реалния опит на фермери, които са преминали през трудности и грешки и днес постигат устойчиви резултати;
- международния опит и научните доказателства (FAO, ECAF, USDA, редица научни публикации);
- принципите на опазване на почвата като национален ресурс за бъдещите поколения.

Всички предложения в това становище са резултат от обсъждания и консултации с нашите членове и са съобразени с българските условия, така че новите фермери, които тепърва ще започнат да прилагат тези практики, да могат да ги въвеждат без спад в добивите и без загуба на доходи.

2. Концептуална грешка в заглавието

Проектът на Наредба е озаглавен „Насърчаване на практики за консервационно земеделие и минимални обработки“. Това създава концептуално объркване, тъй като терминът „минимални обработки“ е несъвместим със същността на консервационното земеделие.

Предлагаме следните коректни наименования:

- „Насърчаване на практики за консервационно земеделие“;
- „Подкрепа за устойчиви почвозащитни практики“.

3. Дефиниции и термини

Яснотата на термините е критична, за да няма противоречиви тълкувания:

- Консервационно земеделие (FAO/ECAF/USDA): система, базирана на три

задължителни принципа – минимално механично смущаване, постоянна почвена покривка, диверсифициран сеитбооборот.

- Минимална обработка (международен стандарт): системи, при които $\leq 25\%$ от площта е обработена механично и след сеитба има $\geq 30\%$ растителна покривка.

- Директна сеитба: сеитба без предходна площна обработка, с $\leq 5\%$ обработена площ и $\geq 30\%$ покривка след сеитба.

- Стрип-тил (лентова обработка): сеитба в тесни ивици (20–25% от площта), междуредията остават непокътнати и покрити с растителни остатъци.

- Слята обработка: обработка, която засяга 100% от площта, независимо от дълбочината.

История

Начало на обществената консултация - 02.09.2025

Приключване на консултацията - 02.10.2025

Справка за получените предложения - 22.10.2025

[Справка за отразяване на предложенията и становищата](#)